10/09/2022

Παγκόσμια Ημέρα για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας: Η θέση της Εκκλησίας και οι λόγοι παρηγορίας της Ορθοδοξίας

/ Επικαιρότητα

Η 10η Σεπτεμβρίου έχει καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας. Η αυτοκτονία μπορεί να προληφθεί. Αυτό είναι το βασικό μήνυμα της Παγκόσμιας Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η κοινή γνώμη με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού στα πεδία της πρόληψης της αυτοκτονίας και των αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών.

- *Της Δέσποινας Σωτηρίου*

Ο Κύριος ξεκάθαρα μας δίνει την εντολή «ου φονεύσεις» και ο Απόστολος Παύλος μέσα από την Α΄ προς Κορινθίους επιστολή μας υπενθυμίζει ότι το σώμα μας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος «ναός Θεού εσμέν και το πνεύμα τού Θεού οικεί εν ημίν, ει τις τον ναόν τού Θεού φθείρει, φθερεί τούτον ο Θεός ο γαρ ναός του Θεού άγιος

έστιν, οίτινες έσμεν ημείς».

Η αυτοκτονία είναι αμαρτία χωρίς συγχώρεση και στους δύο κόσμους. Οι αυτόχειρες δεν μπαίνουν στο βασίλειο της αθάνατης ζωής και του αιώνιου ελέους. Σύμφωνα με τον 14ο κανόνα του Πατριάρχου Τιμοθέου, ο αυτόχειρας στερείται της εξοδίου ακολουθίας και του εκκλησιαστικού ενταφιασμού. Και ο λόγος που στερείται της εξοδίου ακολουθίας είναι ότι η κοινωνική περιφρόνηση προς τον αυτόχειρα εμπεριέχει μια σιωπηλή προσευχή προς τον Θεό να τον ελεήσει.

Ο 14ος ι. Κανών του αγίου Τιμοθέου Αλεξανδρείας, που έχει Οικουμενικό κύρος μετά την επικύρωσή του από τον 2ο Κανόνα της έκτης Οικουμενικής Συνόδου.

Να τι λέγει ο ι. Κανόνας:

«Ερώτησις ΙΔ’

-Εάν τις μη έχων εαυτόν χειρίσηται, ή κριμνήση εαυτόν, ει γίνεται προσφορά περί αυτού ή ού;

Απόκρισις

-Υπέρ αυτού διακρίναι ο Κληρικός οφείλει, ει το αληθές έκφρων ων, πεποίηκε τούτο. Πολλάκις γαρ οι διαφέροντες τω πεπονθότι, θέλοντες τυχείν της προσφοράς και της υπέρ αυτού ευχής, καταψεύδονται και λέγουσιν, ότι ουκ είχεν εαυτόν. Ενίοτε δε υπό επηρείας ανθρώπων ή άλλως πως από ολιγωρίας πεποίηκε τούτο, και ου χρη προσφοράν επάνω αυτού γενέσθαι· αυτοφονευτής γαρ εαυτού εστι. Δει ουν πάντως τον Κληρικόν μετά ακριβείας ερευνήσαι, ίνα μη υπό κρίμα πέση»

Και η Ερμηνεία του ι. Κανόνα:

«Ερώτηση 14.

Αν κάποιος που δεν έχει τα λογικά του αυτοκτονήσει ή πέσει σε γκρεμό, γίνεται λειτουργία γι’ αυτόν ή όχι;

Απάντηση: Ο κληρικός πρέπει να ξεχωρίσει σχετικά μ’ αυτόν αν το έχει κάνει αυτό, επειδή ήταν πραγματικά εκτός εαυτού. Γιατί πολλές φορές οι συγγενείς του σκοτωμένου θέλοντας να επιτύχουν τη λειτουργία και την προσευχή γι’ αυτόν, λένε ψέματα ότι δεν είχε τα λογικά του.»

Μάστιγα

Υπολογίζεται ότι 703.000 άνθρωποι το χρόνο αφαιρούν τη ζωή τους σε όλο τον κόσμο. Για κάθε αυτοκτονία, πιθανότατα υπάρχουν άλλα 20 άτομα που κάνουν απόπειρα αυτοκτονίας και πολλοί περισσότεροι έχουν σοβαρές σκέψεις αυτοκτονίας. Εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από έντονη θλίψη ή επηρεάζονται βαθιά από αυτοκτονικές συμπεριφορές.

Όπως αναφέρει ο ΟΗΕ κάθε αυτοκτονικός θάνατος είναι μια ανησυχία για τη δημόσια υγεία με βαθύ αντίκτυπο στους γύρω τους. Με την αύξηση της ευαισθητοποίησης, τη μείωση του στίγματος γύρω από την αυτοκτονία και την ενθάρρυνση της καλά ενημερωμένης δράσης, μπορούμε να μειώσουμε τις περιπτώσεις αυτοκτονίας σε όλο τον κόσμο.

Η Παγκόσμια Ημέρα Πρόληψης της Αυτοκτονίας (WSPD) καθιερώθηκε το 2003 από τη Διεθνή Ένωση για την Πρόληψη των Αυτοκτονιών σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ). Η 10η Σεπτεμβρίου κάθε έτους εστιάζει την προσοχή στο θέμα, μειώνει το στίγμα και ευαισθητοποιεί τους οργανισμούς, την κυβέρνηση και το κοινό, δίνοντας ένα μοναδικό μήνυμα ότι η αυτοκτονία μπορεί να προληφθεί.

«Δημιουργώντας ελπίδα μέσα από τη δράση»

«Δημιουργώντας ελπίδα μέσω της δράσης» είναι το τριετές θέμα για την Παγκόσμια Ημέρα Πρόληψης της Αυτοκτονίας από το 2021 έως το 2023. Αυτό το θέμα είναι μια υπενθύμιση ότι υπάρχει μια εναλλακτική λύση στην αυτοκτονία και στοχεύει να εμπνεύσει εμπιστοσύνη και φως σε όλους μας.

Δημιουργώντας ελπίδα μέσω της δράσης, μπορούμε να σηματοδοτήσουμε στους ανθρώπους που βιώνουν σκέψεις αυτοκτονίας ότι υπάρχει ελπίδα και ότι νοιαζόμαστε και θέλουμε να τους υποστηρίξουμε. Υποδηλώνει επίσης ότι οι ενέργειές μας, ανεξάρτητα από το πόσο μεγάλες ή μικρές, μπορεί να προσφέρουν ελπίδα σε όσους αγωνίζονται. Τέλος, υπογραμμίζει τη σημασία του να τεθεί η πρόληψη της αυτοκτονίας ως ατζέντα προτεραιότητας για τη δημόσια υγεία από τις χώρες, ιδίως όπου η πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας και η διαθεσιμότητα τεκμηριωμένων παρεμβάσεων είναι ήδη χαμηλή. Με βάση αυτό το θέμα και διαδίδοντας αυτό το μήνυμα κατά τη διάρκεια των τριών ετών, μπορεί να οραματιστεί έναν κόσμο όπου οι αυτοκτονίες δεν είναι τόσο διαδεδομένες.

Από τον λόγο του Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς

Ο Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς (1880-1956), ο μεγάλος αυτός Σέρβος Επίσκοπος της Αχρίδος, έστειλε κάποτε δύο επιστολές σε συνανθρώπους μας που βρέθηκαν αντιμέτωποι με το ασυγχώρητο αμάρτημα της αυτοκτονίας. Σε αυτές ο Άγιος, περιγράφει με Αγιοπνευματική Χάρη και εξαιρετική σαφήνεια, το βάρος, το μέγεθος και τις επιπτώσεις της Ολέθριας (για την ψυχή του ανθρώπου) αυτής πράξης, επιπτώσεις οι οποίες είναι μη αντιμετωπίσιμες για εκείνον που αυτοκτονεί

(έχοντας σώας τας φρένας), αφού οδηγείται αμετανόητος στα νύχια του διαβόλου, στην αιώνια Κόλαση.

Επιστολή πρώτη:

Στη μοναχική και άρρωστη γυναίκα για την αυτοκτονία

Ξέρω ότι είναι δύσκολο. Πριν μερικά χρόνια πέθανε ο άνδρας σου. Στενοχωριόσουν· το ξεπέρασες. Πάντρεψες τον μοναχογιό σου· η χαρά επέστρεψε. Έπειτα σε χαροποιούσε πάρα πολύ το εγγόνι. Όμως εκείνο που αγαπούσες εσύ, αγαπούσε και ο Θεός και το πήρε. Μόλις το εγγόνι σου πέταξε στον αόρατο κόσμο, αρρώστησε και η νύφη σου. Τη στέγνωσε η στενοχώρια και η λύπη κι εκείνη ακολούθησε τον γιο της. Τελικά πίσω τους έφυγε κι ο μοναχογιός σου. Κι εσύ έμεινες μόνη κι έρημη. Προσπάθησες μία φορά να δηλητηριαστείς. Έμεινες ζωντανή. Ετοίμασες έπειτα το σχοινί για να κρεμαστείς. Όμως σε ξάφνιασε η κοπέλα από τη γειτονιά. Βλέποντάς σε κάτω από το ετοιμασμένο σχοινί εκείνη σου είπε, πως άκουσε από τους γέρους, ότι η αυτοκτονία είναι αμαρτία χωρίς συγχώρεση και στους δύο κόσμους.

Καλά σου είπε. Τούτη η κοπέλα σού έσωσε την ψυχή. Όντως, εκείνη είναι η μέγιστη ευεργέτριά σου στον κόσμο. Μόνο χάρη σ’ εκείνη μπορείς να ελπίζεις να ιδωθείς στον άλλο κόσμο με τον γιο, τη νύφη, το εγγόνι και τον άνδρα σου.

Η Εκκλησία τού Χριστού από την αρχή αντιστάθηκε αποφασιστικά ενάντια στην αυτοκτονία, ως υπέρβαρο αμάρτημα. Ο δυτικός διδάσκαλος της Εκκλησίας, ο Αυγουστίνος, είπε: «Όποιος αυτοκτονήσει, τούτος σκότωσε έναν άνθρωπο». Ο αυτόχειρας μ’αυτό, λοιπόν, τοποθετείται ίσα με τον δολοφόνο.

Αλλά στη δική μας ανατολική Εκκλησία, η αυτοκτονία κρίνεται ακόμα πιο αυστηρά. Κατά τον δέκατο τέταρτο κανόνα του πατριάρχη Τιμοθέου, ο αυτόχειρας στερείται της νεκρώσιμης ακολουθίας και του εκκλησιαστικού ενταφιασμού.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία, όρισε αυστηρή τιμωρία ακόμα και για την προσπάθεια αυτοκτονίας.

Σ’ εκείνον ο οποίος προσπαθήσει να αυτοκτονήσει, η Εκκλησία επιβάλλει κανόνα (να μην Κοινωνήσει) δώδεκα χρόνια.

Ξέρω πως εσύ θα σκεφθείς ότι αυτό είναι υπερβολικά αυστηρό. Όμως αυτή η αυστηρότητα κατάγεται από το έλεος. Σου λέω την αλήθεια: η Εκκλησία είναι τόσο αυστηρή στο θέμα τής αυτοκτονίας από καθαρό έλεος απέναντι στους

ανθρώπους. Αφού η Εκκλησία έχει στο πνευματικό της θησαυροφυλάκιο την προορατική εμπειρία, ότι οι αυτόχειρες δεν μπαίνουν στο βασίλειο της αθάνατης ζωής και του αιώνιου ελέους.

Και με την αυστηρότητά της η Εκκλησία θέλει να προλάβει τους ανθρώπους από την αιώνια καταστροφή. Στην Αγία Γραφή, μόνο δυο άνθρωποι αναφέρονται που πήραν τη ζωή τους από τον εαυτό τους. Ο ένας είναι ο Αχιτόφελ, ο προδότης τού βασιλιά Δαβίδ, και ο δεύτερος είναι ο Ιούδας, ο προδότης τού Κυρίου Ιησού Χριστού. Ας είναι μακριά από σένα και μόνο η σκέψη να βρεθείς σ' αυτήν την παρέα, σ' εκείνη την πλευρά του τάφου.

«Ο δε υπομείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται» (όποιος αντέξει ώς το τέλος, αυτός θα σωθεί, κατά Ματθαίον 10, 22), είπε ο Κύριος. Είναι πολυάριθμες και διαφορετικές δυσκολίες που ο Θεός επιτρέπει στους ανθρώπους, αλλά ο σκοπός όλων αυτών είναι ο εξής: με την πίκρα να θεραπεύσει τις ανθρώπινες ψυχές από την αμαρτία και να τις προετοιμάσει έτσι για την αιώνια σωτηρία. Όσο και να είναι καμιά φορά δύσκολο για σένα, θυμήσου δυο πράγματα, πρώτο ότι ο ίδιος ο ουράνιος Πατέρας σου ορίζει το μέτρο των παθών, και το δεύτερο ότι Αυτός γνωρίζει τη δύναμή σου. Εάν ποτέ σου έρθει η σκέψη για αυτοκτονία, διώξε την σαν ψιθύρισμα του σατανά.

Το έλεος του Θεού να σε δυναμώσει.

Από το βιβλίο του Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς "Δρόμος δίχως Θεό δεν αντέχεται..." (Ιεραποστολικές Επιστολές Α')

Εκδόσεις «Εν πλω», σελίδα 181

Επιστολή δεύτερη:

Στον καφετζή Σ.Μ., που έπρεπε να επιλέξει ανάμεσα στην αυτοκτονία και την επαιτεία

«...Μού γράφεις ότι όλη σου η περιουσία πωλήθηκε σε τρίτους. Όταν βρέθηκες στον δρόμο χωρίς τίποτα και κανέναν, κατευθύνθηκες προς το νεκροταφείο αποφασισμένος να αυτοκτονήσεις. Δεν είχες αμφιβολία ούτε δεύτερη σκέψη επ' αυτού....

Εξουθενωμένος από την ταλαιπωρία ξάπλωσες πάνω στον τάφο των γονιών σου και αποκοιμήθηκες. Στον ύπνο σου εμφανίστηκε η μητέρα σου που σε απείλησε, λέγοντάς σου ότι στο Βασίλειο του Θεού υπάρχουν πολλοί από εκείνους που

επαιτούσαν στη γη, αλλά ούτε ένας από εκείνους που αφαίρεσαν μόνοι τους τη ζωή τους.

Αυτό το όνειρο σ’ έσωσε από την αυτοκτονία.

Όντως η αγαπημένη σου μητέρα σε έσωσε κατά την πρόνοια του Θεού. Άρχισες να επαιτείς και από την επαιτεία να ζεις. Και ρωτάς αν μ’ αυτό καταπατάς τον νόμο του Θεού;

Θάρρος άνθρωπε!

Ο Θεός έδωσε εντολή: ου κλέψεις! Αλλά δεν έδωσε εντολή: μην επαιτείς!

Η επαιτεία χωρίς πραγματική ανάγκη είναι κλοπή, αλλά στη δική σου περίπτωση δεν είναι κλοπή.

Ο στρατηγός και αυτοκράτορας Ιουστινιανός, στα γεράματα έμεινε χωρίς περιουσία, χωρίς φίλους και τυφλός. Καθόταν τυφλός έξω από την αυλή του θρόνου και επαιτούσε για λίγο ψωμί. Σαν χριστιανός δεν επέτρεψε στον εαυτό του ούτε καν να σκεφτεί την αυτοκτονία.

Γιατί όπως η ζωή είναι καλύτερη από τον θάνατο, έτσι και είναι καλύτερα ζητιάνος παρά αυτόχειρας.

Λες πως σε κυριεύει ντροπή και πως η θλίψη σου είναι βαθειά. Στέκεις τα βράδια έξω από το καφενείο που κάποτε ήταν δικό σου και ζητάς ελεημοσύνη από όσους μπαίνουν και βγαίνουν. Θυμάσαι πως πριν λίγο καιρό ήσουν το αφεντικό του καφενείου και πως τώρα δεν τολμάς να μπεις ούτε σαν πελάτης. Και κοκκινίζουν τα μάτια σου από το κλάμα και τον οδυρμό.

Ω καλέ μου άνθρωπε παρηγορήσου!

Οι άγγελοι του Θεού δεν είναι μακριά σου. Γιατί κλαίς για το καφενείο; Δεν έχεις ακούσει για ένα καφενείο στην άκρη του Βελιγραδίου που λέγεται «όποιου δεν ήταν, όποιου δεν θα είναι»; Πράγματι ήταν μεγάλος φιλόσοφος αυτός που έγραψε αυτές τις λέξεις. Αφού αυτό ισχύει για όλα τα καφενεία, όλα τα σπίτια, όλους τους πύργους και όλα τα παλάτια του κόσμου.

Τι έχασες; Εκείνο που δεν ήταν δικό σου όταν γεννήθηκες και δεν είναι ούτε τώρα δικό σου.

Ήσουν το αφεντικό, τώρα είσαι φτωχός. Αυτό δεν είναι απώλεια.

Απώλεια είναι όταν κάποιος άνθρωπος γίνεται κτήνος.

Αλλά εσύ ήσουν άνθρωπος και παρέμεινες άνθρωπος.

Υπέγραψες κάποιες συναλλαγματικές σε κάποιους επιφανείς πελάτες σου και γι' αυτό το καφενείο σου έγινε καφενείο κάποιου ξένου. Τώρα βλέπεις από το παράθυρο πως όλοι εκείνοι γελούν στο καφενείο όπως και πριν, ενώ εσύ περιφέρεσαι στους δρόμους με δάκρυα στα μάτια και σκεπάζεις τη ντροπή.

Μην φοβάσαι, ο Θεός έχει δικαιοσύνη. Όλοι αυτοί θα απολογηθούν για τα αδικήματά τους.

Όταν όμως αυτοί αποπειραθούν να αυτοκτονήσουν, ποιος ξέρει αν ο δίκαιος Θεός θα επιτρέψει στην μητέρα τους να τους παρουσιαστεί από εκείνον τον κόσμο και να τους αποτρέψει από αυτό το έγκλημα;

Μην βλέπεις ούτε στιγμή την επιτυχία τους. Αφού δεν γνωρίζεις το τέλος τους.

Ένας αρχαίος έλληνας σοφός είπε κάποτε: «μηδένα προ του τέλους μακάριζε», δηλαδή ποτέ μην αποκαλείς κάποιον ευτυχισμένο πριν δεις το τέλος του!

Είναι δύσκολο να είσαι επαίτης; Αλλά μήπως δεν είμαστε όλοι επαίτες; Μήπως δεν εξαρτώμεθα όλοι, κάθε μέρα και κάθε ώρα, από το έλεος Εκείνου που μας δίνει ζωή να ζούμε;

Εσύ και τώρα έχεις σημαντική αποστολή στον κόσμο: στρέφεις την προσοχή τον ανθρώπων στο να θυμούνται τον Θεό και την ψυχή και να είναι ελεήμονες.

Αναγκασμένος λοιπόν να ζεις στη σιωπή, εμβάθυνε στην ψυχή σου και συζήτα μέσω της προσευχής με τον Θεό.

Η ζωή του επαίτη είναι πιο ηρωική από αυτήν του αφεντικού. «Ότι εν πυρί δοκιμάζεται χρυσός και άνθρωποι δεκτοί εν καμίνω ταπεινώσεως» (Σρ. 2,5). Αλλά εσύ ήδη έδειξες ηρωισμό με το να νικήσεις τη μαύρη σκέψη της αυτοκτονίας. Αυτό είναι νίκη πάνω στο πνεύμα της απογοήτευσης.

Μετά από αυτή τη νίκη όλες οι άλλες για σένα θα είναι εύκολες. Ο Κύριος ας είναι δίπλα σου.

Ειρήνη και παρηγοριά από τον Κύριο.

Από το βιβλίο του Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς "Δρόμος δίχως Θεό δεν αντέχεται..." (Ιεραποστολικές Επιστολές Α')

Β' έκδοση, εκδόσεις «Εν πλω», σελίδα 121

Από τον λόγο του γέροντα Παϊσίου

Γέροντα, μερικοί άνθρωποι, αν συναντήσουν κάποια μεγάλη δυσκολία στην ζωή τους, αμέσως σκέφτονται να αυτοκτονήσουν.

– Μπαίνει ο εγωισμός στην μέση. Οι περισσότεροι που αυτοκτονούν, ακούν τον διάβολο που τους λέει πως, αν τερματίσουν την ζωή τους, θα γλιτώσουν από το εσωτερικό βάσανο που περνούν, και από εγωισμό αυτοκτονούν.
Αν λ.χ. κάνη κάποιος μια κλεψιά και αποδειχθή ότι έκλεψε, «πάει, λέει, τώρα έγινα ρεζίλι» και, αντί να μετανοήση, να ταπεινωθή και να εξομολογηθή, για να λυτρωθή, αυτοκτονεί. Άλλος αυτοκτονεί, γιατί το παιδί του είναι παράλυτο. «Πως να έχω παράλυτο παιδί εγώ;» λέει και απελπίζεται. Αν είναι υπεύθυνος γι' αυτό και το αναγνωρίζη, ας μετανοήση. Πως βάζει τέρμα στην ζωή του και αφήνει το παιδί του στον δρόμο; Δεν είναι πιο υπεύθυνος μετά;

– Γέροντα, συχνά ακούμε για κάποιον που αυτοκτόνησε ότι είχε ψυχολογικά προβλήματα.

– Οι ψυχοπαθείς, όταν αυτοκτονούν, έχουν ελαφρυντικά, γιατί είναι σαλεμένο το μυαλό τους. Και συννεφιά να δουν, νιώθουν ένα πλάκωμα. Αν έχουν και μια στενοχώρια, έχουν διπλή συννεφιά. Γι' αυτούς όμως που αυτοκτονούν χωρίς να είναι ψυχοπαθείς – καθώς και για τους αιρετικούς -, δεν εύχεται η Εκκλησία, αλλά τους αφήνει στην κρίση και στο έλεος του Θεού. Ο ιερέας δεν μνημονεύει τα ονόματά τους στην Προσκομιδή ούτε τους βγάζει μερίδα, γιατί με την αυτοκτονία αρνούνται, περιφρονούν την ζωή που είναι δώρο του Θεού. Είναι σαν να τα πετούν όλα στο πρόσωπο του Θεού. Αλλά εμείς πρέπει να κάνουμε πολλή προσευχή για όσους αυτοκτονούν, για να κάνη κάτι ο Καλός Θεός και γι' αυτούς, γιατί δεν ξέρουμε πως έγινε και αυτοκτόνησαν, ούτε σε τι κατάσταση βρέθηκαν την τελευταία στιγμή. Μπορεί, την ώρα που ξεψυχούσαν, να μετάνοιωσαν, να ζήτησαν συγχώρηση από τον Θεό και να έγινε δεκτή η μετάνοιά τους, οπότε την ψυχή τους να την παρέλαβε Άγγελος Κυρίου.

Είχα ακούσει ότι ένα κοριτσάκι σε ένα χωριό πήγε να βοσκήση την κατσίκα τους. Την έδεσε στο λιβάδι και πήγε πιο πέρα να παίξη. Ξεχάστηκε όμως στο παιχνίδι και

η κατσίκα λύθηκε και έφυγε. Έψαξε, αλλά δεν την βρήκε και γύρισε στο σπίτι χωρίς την κατσίκα. Ο πατέρας του θύμωσε πολύ, το έδειρε και το έδιωξε από το σπίτι. «Να πας να βρης την κατσίκα, της είπε. Αν δεν την βρης, να πας να κρεμασθής». Ξεκίνησε το ταλαίπωρο να πάη να ψάξη. Βράδιασε και αυτό ακόμη δεν είχε γυρίσει στο σπίτι. Οι γονείς, βλέποντας ότι νύχτωσε, βγήκαν ανήσυχοι να βρουν το παιδί. Έψαξαν και το βρήκαν κρεμασμένο σε ένα δένδρο. Είχε δέσει στον λαιμό του το σχοινί της κατσίκας και κρεμάστηκε στο δένδρο. Το κακόμοιρο είχε φιλότιμο και πήρε κατά γράμμα αυτό που του είπε ο πατέρας του. Το έθαψαν μετά έξω από το κοιμητήρι. Η Εκκλησία φυσικά καλά έκανε και το έθαψε απ' έξω, για να φρενάρη όσους αυτοκτονούν για το παραμικρό, αλλά και ο Χριστός καλά θα κάνη, αν το βάλη μέσα στον Παράδεισο.

ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ – ΛΟΓΟΙ Δ΄ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ